

Vývoj situace ohledně financování Církve adventistů s.d. v Česko-Slovenské unii ze státního rozpočtu České republiky (r. 2007 – 2009)

Vedení naší církve vstoupilo intenzivně do jednání se zástupci Ekumenické rady církví a s Ministerstvem kultury České republiky ohledně financování naší církve na platy duchovních ze státních prostředků v době, kdy se v roce 2007 konkretizovala příprava Věcného záměru zákona o nápravě některých majetkových křivd způsobených církvím a náboženským společenstvem v době nesvobody a o narovnání vztahu mezi státem a církvemi a náboženskými společenstvími.

Po 25. únoru 1948 komunistická vláda odebrala církvím a jejich právnickým osobám značnou část majetku (podle zákona č. 142/1947 Sb., o revizi první pozemkové reformy). Naší církvi byl znárodněn pozemek v Praze-Krči o rozloze cca 9 ha, zakoupený v srpnu 1947, který měl sloužit jako hospodářské zázemí pro vybudovanou školu a plánované sanatorium. Vedení církve obdrželo informaci ohledně existence dokumentu o znárodnění pozemku v Praze-Krči v archívu a v roce 2007 získalo její kopii. Dále, se zákazem naší církve, v srpnu 1952 byl církvi odebrán veškerý nemovitý i movitý majetek. Soupis veškerého odebraného majetku církve v souvislosti s jejím zákazem existuje. Na základě těchto dokumentů byla stanovena současná hodnota veškerého znárodněného a zabaveného movitého a nemovitého majetku na 1,04 miliardy Kč. V této hodnotě nejsou počítané ceny oprav budov několika modliteben, které byly naší církvi vráceny po roce 1989 ve velmi špatném stavu.

O této situaci informovalo vedení naší církve Ministerstvo kultury, Ekumenickou radu církví a její komisi "církvev a stát", která vedla jednání se státem. Vedení církve deklarovalo v roce 2007 požadavek vrácení hodnoty uchváceného majetku státem. Částka 1,04 miliardy Kč byla přijata a zahrnuta do celkové hodnoty majetkových křivd vůči všem církvím v záležitosti přípravy Věcného záměru zákona. Tento návrh zákona však neřešil pouze hodnotu zabaveného majetku církví, ale také těžko vyčíslitelné křivdy, které předně znemožňovaly církvím ekonomicky se rozvíjet. Politickou dohodou bylo stanoveno že církvím bude vrácena částka 83 miliard, vyplacená během 50 - 60 let navýšená o úroky. Návrh zákona stanovoval podmínku, že církve se dohodnou samy mezi sebou o výši pro jednotlivé církve. Stát pak měl uzavřít smlouvu s každou církví zvlášť. Mezi církvemi poté nastala velmi obtížná a složitá jednání.

Po mnoha jednáních církve zjistily, že jedinou možnou cestou vzájemné dohody v otázce kompenzace je mírné upravení stávajícího procentuálního čerpání finančních prostředků církvemi ze státního rozpočtu, což naprosto znevýhodňovalo Církev adventistů s.d., která nepobírala finanční prostředky na platy kazatelů ze státního rozpočtu. Církev adventistů s.d. (podle SLDB z r. 2001 má 9787 členů) čerpala v roce 2007 ze státního rozpočtu 2,25 mil. Kč, což je 0,18% z celkového státního rozpočtu pro církve.

Pro srovnání uvedlo vedení církve v dopise kazatelům (r. 2007) několik příkladů ve vztahu k státním příspěvkům jiných církví: Církev bratrská, která má přibližně stejný počet věřících jako naše církve, čerpala v roce 2007 ze státního rozpočtu 31,213 mil. Kč, což je 2,43% z celkové částky objemu finančních prostředků vyplácených státem církvím. Bratrská jednota baptistů, jejichž počet věřících dle SLDB z roku 2001 je 3641 členů, čerpala ze státního rozpočtu 9,122 mil Kč, což je 0,71%. Apoštolská církev, která má podle sčítání v roce 2001 4584 členů, čerpá 42,944 mil. Kč, což je 3,34%. Tento nepoměr byl dán různým počtem duchovních v jednotlivých církvích a hlavně tím, že naše církve nepřijímala finanční příspěvky na mzdy duchovních.

Vedení církve vyjádřilo jednoznačný nesouhlas s tímto návrhem dohody na řídicím výboru Ekumenické rady církví, a dalo své stanovisko na vědomí biskupské konferenci, komisi „církvev a stát“, a Ministerstvu kultury. Členové řídicího výboru ekumenické rady církví i biskupské konference uznali věcné i morální nároky na odškodnění naší církve a slíbili, že komise „církvev a stát“ zahrne naši církev do seznamu s ostatními církvemi, které žádají o kompenzaci.

Při dalších jednáních dostalo vedení naší církve vyrozumění, že není možné, aby nyní do toho procesu církev vstupovala, že celá léta jsme jako církev vyjadřovali, že od státu nic nechceme, že naše nároky na stát o vyrovnání v minulosti byly do 10 000 000 Kč, a že jsme odmítali kompenzaci státu za uchvácený majetek v podobě příspěvku na platy duchovních. A tedy, že vyrovnání pro naši církev by bylo navýšení z 2 250 000 Kč asi na 3 000 000 Kč. S tímto vedení církve nesouhlasilo a poslalo dopis předsedovi komise „církvev a stát“ K. Fojtíkovi s vysvětlením požadavku naší církve. Bylo zcela zřejmé, že ostatní církve měly snahu církev adventistů vytlačit z navrácení uchváceného majetku a tím zvýšit svoje podíly. Církev se dostala do paradoxního postavení, že státem navrácení majetku církvím podle nového zákona diktovaly naší církvi ostatní církve. Díky Bohu, že po složitých jednáních církev nakonec obhájila své nároky na výši vyrovnání a nakonec k dohodě mohlo dojít.

Zároveň si vedení církve uvědomilo, jak se státní složky a církve dívají na státní příspěvek pro duchovní a proč církve spojují vyrovnání s dosavadním vyplácením příspěvků. Vyplácení státního příspěvku je vnímáno jako kompenzace za uchvácený majetek. Takto se vyjadřuje i Věcný záměr zákona, když popisuje danou situaci: „Financování registrovaných církví a náboženských společností, kterým bylo přiznáno oprávnění k výkonu zvláštních práv, bylo možné dosud vnímat jako jisté ospravedlnění toho, že stát dosud nepřikročil k nápravě majetkových křivd z doby po 25. 2. 1948, tento stav však nelze nadále prodlužovat, neboť pro stát představuje nekonceptní, časově neohrazenou a průběžně narůstající zátěž státního rozpočtu.“

Vyjádření ředitelky odboru církví na Ministerstvu kultury bylo obdobné: „Jelikož církve a náboženské společnosti (CNS) byly po r. 1948 úplně zbaveny své ekonomické základny a byly od této chvíle zcela odkázány na státní pomoc, přijal stát zákon č. 218/1949 Sb., o hospodářském zabezpečení CNS, který platí s menšími úpravami dodnes. Peníze pro CNS jdou sice ze státního rozpočtu, ale je třeba důrazně odmítnout názor, že jsou CNS financovány z prostředků daňových poplatníků a že stát církvím část majetku již splatil. Za odebraný majetek církví v užívání státu by bylo možné požadovat úrok. I při hypotetické velmi nízké úrokové míře 1-2% představuje úrok ze zabaveného majetku v ceně přesahující 134 mld.Kč právě přibližně 1 mld.Kč, kterou stát vynakládá na financování CNS. Skutečná úroková míra je však nepochybně vyšší, a tedy i výnos z nevydaného majetku je vyšší než dosavadní státní příspěvek na CNS. Z naznačeného pohledu jsou CNS financovány částí výnosu z odebraného majetku a nikoliv z prostředků daňových poplatníků. Skutečný výnos za nevydaný majetek je nepochybně vyšší. Tato právní úprava je zcela nevyhovující jak pro CNS, tak také pro stát. Je mimo jiné pozůstatkem doby, kdy se stát pokoušel církve ovládat právě prostřednictvím kontroly jejich finančních toků.“

Stejné vnímání potvrzuje i předseda ERC Pavel Černý v dopise: „Peníze, které dostáváme prostřednictvím MK jsou na platy duchovních a pastoračních asistentů. Je tam i malá částka na provoz ústředí. Kontroly státních orgánů sledují, zda peníze jsou použity na platy. To je třeba účetně jasně vykazovat.“

Jako svobodná církev i my si v budoucnu chceme financovat své duchovní sami. Z tohoto hlediska přijímáme příspěvek na platy jako kompenzaci škod, které nám byly učiněny v minulosti. Jedná se zvláště o likvidaci části sborů, odebrání některých modliteben, zabavení majetku a budov diakonických zařízení a nevyčíslitelné škody na kazatelích a starších sboru, kteří se dostali do vězení či jim bylo zakázáno veřejně kázat a sloužit. Kolik utrpení jednotlivců a rodin se za tím skrývá.

Z toho plyne: Příspěvek od státu je na platy kazatelů. Morálně ho ale přijímáme jako zmírnění křivd minulosti! V případě Církve adventistů to vnímám podobně. Přijatá částka je chápána jako kompenzace a zmírnění křivd minulosti.“

Vedení naší církve nabylo přesvědčení, že nelze jinak než využít již stávající Zákon o hospodářském zabezpečení církví a náboženských společností z roku 1949 v naději na legislativní odsouhlasení věcného záměru zákona, jehož projednávání v parlamentu ČR bylo očekáváno v roce 2008. Z toho důvodu vedení Česko-Slovenské unie naší církve dne 31. října 2007 oficiálně požádalo Ministerstvo kultury o uplatnění zákona č. 218/1949 Sb. o hospodářském zabezpečení církví a náboženských společností státem v plné výši podle počtu duchovních pro naši církev. V této žádosti otevřeně deklaruje, že je to spojeno s narovnáním majetkových křivd.

Znamenalo to, že naše církev bude přijímat od roku 2008 příspěvky na platy duchovních jako kompenzaci za uchvácený majetek až do doby, kdy bude přijat nový zákon o narovnání majetkových křivd a stávající tím zanikne. K žádosti o vyplácení státního příspěvku na platy kazatelů se tedy přistoupilo v očekávání schválení připravovaného věcného návrhu zákona o nápravě majetkových křivd. S touto situací bylo seznámeno vedení divize, které podpořilo rozhodnutí vedení církve. Nakonec rozhodnutí vedení církve bylo schváleno dne 25. listopadu 2007 Výborem Česko-Slovenské unie za přítomnosti předsedy EUD bratra Frikarta. Poté zaslalo vedení Česko-Slovenské unie vysvětlující dopis členům církve, který byl dán na vědomí sborům dne 5. prosince 2007.

Výbor Česko-Slovenské unie vysvětluje v dopise sborům, že pokud by církev nepožádala Ministerstvo kultury o státní příspěvek na platy duchovních, nebyla by církvi vyplacena finanční náhrada za zkonfiskovaný majetek. Nárok na náhradu by připadl ostatním církvím včetně těch, které v minulosti neutrpěly žádnou majetkovou újmu. Tím, že vedení církve požádalo státní správu o vyplácení příspěvku, by byla v případě schválení věcného návrhu zákona vyplacena naší církvi finanční částka kolem 25 milionů ročně po dobu kolem 50 – 60 let.

Vedení církve mělo představu, že od roku 2008 začne stát naší církvi navracet finanční prostředky za zkonfiskovaný majetek prostřednictvím nového schváleného zákona. Finančním základem církve nadále zůstávají desátky a dary členů. Možnost kompenzace vnímala církev jako zvláštní Boží milost. Uvědomovala si velkou zodpovědnost využití těchto prostředků vůči Bohu, ale také vůči věrnosti bratří a sester, kteří dávali dary a desátky v minulosti a komunistický režim tuto hodnotu zkonfiskoval.

Stejnou výši jako státní příspěvek na platy kazatelů církev vyčlenila na financování aktivit církve vůči společnosti, na vzdělávání členů církve a kazatelů ke službě, na údržbu a výstavbu nových modliteben a další potřebné projekty podporující činnost církve, které by v případě nutnosti bylo možné omezit nebo ukončit.

K očekávanému jednání v parlamentu ČR ohledně Věcného záměru zákona o restitucích

církví došlo na jaře 2008. Výsledkem byla skutečnost, že zákon o nápravě některých majetkových křivd způsobených církvím a náboženským společenstvem v době nesvobody a o narovnání vztahu mezi státem a církvemi a náboženskými společnostmi nebyl schválen. Parlamentní komise nedoporučila zákon ke schválení a navíc padla vláda a s ní i připravovaný návrh zákona. Nový zákon o nápravě některých majetkových křivd způsobených církvím a náboženským společenstvem v době nesvobody a o narovnání vztahu mezi státem a církvemi a náboženskými společnostmi bude muset vyřešit nová vláda, která vzejde z voleb 2010.

V současnosti financování církví a náboženských společností vychází ze zákona č. 218/1949, který vznikl po uchvácení majetků církví státem. Na základě tohoto zákona stát přispívá církvím v těchto šesti ukazatelích:

- platy duchovních
- pojistné duchovních
- platy administrativy
- pojistné administrativy
- prostředky na věcné náklady církví a náboženských společností
- prostředky na údržbu církevního majetku

Církev je povinná takto přijaté prostředky účetně jasně vykazovat podle účelnosti příspěvku.

Pavel Šimek